

KVALITETSREDOVISNING 2009 FÖR NORRMALMS FÖRSKOLOR

Nämndens samlade analys av kvalitetsredovisningen och förslag till åtgärder för utveckling

Inledning

Uppföljningar och utvärderingar som gjorts under 2009 visar att Norrmalms förskolor håller en hög kvalitet och uppfyller i hög grad målen i läroplanen och de kommunala styrdokumenterna. Förskolorna på Norrmalm har ökat sin måluppfyllelse för indikatorerna som rör andelen förskollärare, barngruppernas storlek och andelen ekologiska livsmedel.

Till grund för bedömningen ligger stadens förskoleinspektion, brukarundersökningen, enheternas egna kvalitetsredovisningar och tertiärrapporter samt förvaltningens dialog med enheterna. Den samlade bilden av måluppfyllelsen och kvaliteten på Norrmalms kommunala förskolor överensstämmer i stort med kvalitetsredovisningen för 2008.

Nämndmål och indikatorer 2009

Förskolorna ska öka andelen förskollärare

Förskolorna på Norrmalm har ökat andelen förskollärare från 58 % till 60 % under 2009. Norrmalm är den stadsdel som har högst andel förskollärare i staden och högt över genomsnittet som är ca 40 %. Den höga andelen förskollärare ger resultat i det pedagogiska arbetet, vilket bl.a. visas i årets brukarundersökning, enheternas självvärderingar och stadens inspektion. De viktigaste orsakerna till den höga andelen förskollärare är det systematiska utvecklingsarbete som bedrivs, det pedagogiska ledarskapet och det rika utbud av kompetensutveckling som erbjuds.

Öka tillgången till goda pedagogiska miljöer som inspirerar till lek och lärande

Stadsdelsförvaltningen och förskolorna har under 2009 genomfört omfattande renoveringar och verksamhetsanpassningar av lokalerna för att höja kvaliteten i verksamheten. Cirka 8 miljoner kronor har investerats under året för att bygga ut förskoleverksamheten och skapa bättre pedagogiska miljöer med större möjligheter att arbeta med barnen i mindre grupper.

Enheternas självvärderingar visar att Norrmalms förskolor har väl utvecklade pedagogiska miljöer som ger barnen stora möjligheter till inflytande. Flera enheter bedömer att utemiljön är ett fortsatt utvecklingsområde.

Resultaten i årets brukarundersökning visar dock att föräldrar på Norrmalm upplevt en försämring av inomhusmiljön under denna period eftersom ombyggnationer och renoveringar har genomförts i befintlig verksamhet.

Barnomsorgsgarantin

Barnomsorgsgarantin har kunnat uppfyllas under året genom en omfattande utbyggnad, renovering och verksamhetsanpassning av lokalerna. Till grund för denna lokaleffektivisering ligger den inventering som genomfördes 2008.

Det är 126 fler barn inskrivna i verksamheterna 2009 jämfört med 2008, vilket är det största ökningen under 2000-talet. Det är ca 90 barn fler än vad som angavs i utrednings- och statistikkontorets prognos.

År	Antal inskrivna barn¹	Ökning	Ökning jämfört med 2003
2003	1172		
2004	1264	92	92
2005	1325	61	153
2006	1392	67	220
2007	1475	83	303
2008	1533	58	361
2009	1659	126	487

Barngruppernas storlek

Förskolorna har under året arbetat systematiskt för att minska barngruppernas storlek både med utgångspunkt från stadens mål men också för att skapa en högre kvalitet i den pedagogiska verksamheten. Andel småbarnbarnsgrupper som är fler än 14 barn var 7 % vid tertiärrapport 2. Andelen storbarnsgrupper med fler än 18 barn var 1 % vid samma tidpunkt.

Det innebär att barngrupperna på Norrmalms förskolor ligger klart under kommunfullmäktiges målvärden för indikatorerna (13 % respektive 19 %).
Se tabell nedan.

Barngruppernas storlek – andel grupper som överstiger 14 respektive 18 barn

	T1 2008	T2 2008	VB 2008	T1 2009	T2 2009	KF:s mål
1-3 år	39 %	28 %	26 %	29 %	7 %	13 %
4-5 år	31 %	27 %	22 %	9 %	1 %	19 %

Uppföljningar och utvärderingar 2009

Självvärdering med BRUK – bedömning, resultat, utvärdering och kvalitet

¹ Medelvärde utifrån antal barn inskrivna i BOSKO per den 31/3 och 30/9

Alla arbetslag på förskolorna har våren 2009 använt detta verktyg för utvärdera sitt arbete. Självvärderingarna visar på en hög måluppfyllelse inom följande läroplansområden:

- Pedagogisk dokumentation, pedagogisk miljö och barns lärande
- Barns inflytande i projekt och möjligheter till egna val
- Värdegrund, likabehandling, jämställdhet och bemötande av barnen
- Barn i behov av särskilt stöd
- Miljöarbete och kretslopp

De goda resultaten går att koppla till de stora utvecklings- och fortbildningsinsatser som gjorts de senaste åren utifrån ett utforskande och reflekterande arbetssätt med fokus på barns lärande. Den höga andelen förskollärare, möjlighet till reflektion i pedagogiska nätverk och utvecklingen med pedagogiska ledare och s.k. pedagogistor på enheterna har också bidragit till detta.

Det gemensamma mönster som går att utläsa utifrån enheternas självvärderingar är att följande läroplansområden behöver utvecklas:

- Barns möjligheter att reflektera över den pedagogiska dokumentationen och inflytandet över verksamheten.
- Utemiljön på förskolegårdarna.

Brukarundersökning

Utrednings- och statistikkontoret (USK) har på stadsdelsförvaltningens uppdrag genomfört en brukarundersökning med i princip samma frågor som i 2008-års brukarundersökning.

Undersökningen visar att kundnöjdheten är stor bland föräldrarna i stadsdelen och bekräftar förra årets resultat då Norrmalm var tredje bästa stadsdel i staden.

Förskolorna får höga värden inom följande områden:

- Barnens trivsel i förskolan
- Möjligheterna för barnen att leka, lära och utvecklas
- Bemötande, trygghet och relationer
- Föräldrakontakten med personalen och utvecklingssamtalen
- Personalens kunnsighet och kompetens

Resultaten från årets brukarundersökning visar att Norrmalms förskolor behöver utvecklas inom följande områden:

- Föräldrasamverkan och inflytande
- Utomhusmiljön

Brukarundersökningen visar också att förskolorna måste bli bättre på att informera om det pedagogiska arbetet till föräldrarna, för att de ska bli mer insatta i hur förskolorna arbetar med t.ex. barns inflytande, miljöarbete och jämställdhet.

Åtgärder för utveckling enligt förra årets kvalitetsredovisning

1. Utveckla den pedagogiska miljön inne och ute

Resultat och analys:

Stora satsningar har gjorts under året för att renovera och verksamhetsanpassa förskolelokalerna. Pedagogiska miljöer, kök, personalutrymmen och förskolegårdar har förbättrats. En särskild satsning pågår för att utveckla miljöerna på förskolegårdarna.

Enheterna har arbetat fram pedagogiska basmiljöer för att säkra att alla barn inom en enhet får tillgång till inspirerande och lärande miljöer. Förskolornas självvärderingar visar att Norrmalms förskolor har en hög måluppfyllelse för den pedagogiska innemiljön. Detta stärks också av den inspektion som gjordes i början av året på Matteus förskolor. Förskoleinspektörerna gav då enhetens pedagogiska miljöer ett högt betyg och man beskrev dem som tydliga, tillgängliga och inspirerande

Förskolorna behöver dock arbeta vidare med att förbättra den pedagogiska miljön och arbetssättet på förskolegårdarna enligt deras självvärderingar och brukarundersökningen.

2. Utveckla arbetet med barns språkutveckling och de flerspråkiga barnen

Resultat och analys:

Förskolorna har under de senaste två åren, inom ramen för ett projekt, utvecklat arbetssätten för arbetet med de flerspråkiga barnen.

Utbildningsinsatser har genomförts för all personal under året och gemensamma riktlinjer har arbetats fram. Förskolorna på Norrmalm behöver fortsätta att utveckla en medvetenhet kring arbetet med barns språkutveckling bl.a. utifrån de nya mål som föreslås i läroplanen.

3. Stärka samarbetet med grundskolorna i stadsdelen

Resultat och analys:

Förskollärare som arbetar med 5-åringar på förskolorna har mött pedagoger från skolorna på pedagogiska caféer under året. Syftet är att utbyta erfarenheter kring hur man i respektive verksamhet arbetar med barns lärande. Detta nya sätt att samarbeta har uppskattats och fortsätter under 2010.

Intervjumaterial och blanketter som används vid överlämnandet har reviderats under året. Förskolechefer och rektorer träffas en gång per termin för att bl.a. diskutera övergången från förskola till skola.

4. Stärka samverkan med föräldrarna

Resultat och analys:

Föräldrarna på Norrmalm är enligt årets brukarundersökning i hög grad nöjda med utvecklingssamtalen och den dagliga informationen. Däremot är de inte i lika hög grad nöjda med möjligheterna till inflytande och påverkan. Flera av förskolorna har väl fungerande föräldraråd och föräldramöten, men de bedömer ändå att de behöver utveckla inflytandet för föräldrarna kring det pedagogiska arbetet.

5. Följa upp och stödja enheternas arbete med att utveckla effektiva ledningsorganisationer

Resultat och analys:

Alla enheter har nu både förskolechef och biträdande förskolechef i sina ledningsorganisationer. Under året har en stor utbildningsinsats genomförts för alla ledningsgrupper d.v.s. både chefer och arbetsplatsledare. Utbildningen har utgått från forskning om hur man skapar effektiva och väl fungerade arbets- och ledningsgrupper.

6. Sänka personalomsättningen bland förskollärare

Resultat och analys:

Under året har förvaltningen arbetat fram en checklista som stöd till cheferna för att t.ex. genom bra rekryteringsrutiner och systematiska avslutningssamtal förhindra oönskad personalomsättning. Resultaten från dialoger med enheterna och deras egna uppföljningar visar att den oönskade personalomsättningen minskat under 2009. Förvaltningen kan se ett tydligt samband mellan en minskad personalomsättning och en höjd kvalitet i verksamheten i analysen av årets brukarundersökning.

Ökad trivsel, hälsa och utveckling för medarbetarnas har varit ett gemensamt mål för hela förvaltningen och olika verktyg som personalintroduktion, medarbetarenkäter, hälsofrämjande åtgärder och företagshälsovård har använts.

Åtgärder för utveckling och särskilda satsningar 2010

Norrmalms förskolor strävar efter att höja kvaliteten ytterligare med utgångspunkt från resultaten 2009, följande utvecklingsområden kommer att vara prioriterade under 2010.

1. Den pedagogiska utemiljön

Under 2010 kommer förskolor och förvaltningen fortsätta satsningen med att utveckla de pedagogiska miljöerna och arbetssättet utomhus.

2. Arbetet med barns språkutveckling och matematik

Med utgångspunkt från läroplanens tydligare skrivningar och mål om språk och matematik kommer förskolorna att arbeta mer medvetet med dessa områden. En del i detta är att bättre tolka barnens läroprocesser utifrån den pedagogiska dokumentationen.

Under 2010 kommer också alla förskolor att använda stadens nya indikator för lärande och utveckling för att bedöma hur medvetet de arbetar med språk och matematik i verksamheten.

3. Föräldrarnas möjligheter till inflytande och påverkan

Formerna för samverkan kommer att utvecklas genom ett mer strategiskt användande av hemsidan (stockholm.se), e-tjänster, informationsmaterial och inloggningstjänster. Förskolorna kommer att arbeta med de utvecklingsområden som kommit fram i brukarundersökningen i bl.a. föräldraråden. En viktig del är också att ge föräldrarna en större insyn i det pedagogiska arbetet.

Förutsättningar

Organisation

Norrmalms förskolor är organiserade i sju resultatenheter fördelade på 30 olika förskolor. Varje enhet har cirka 200-250 barn och cirka 50 anställda. I en av enheterna finns en liten grupp för infektionskänsliga barn och tre utegrupper. Det finns också en öppen förskola i Vasaparken.

Av totala antalet förskolebarnen på Norrmalm går 53 % i kommunal förskoleverksamhet och 47 % i enskilt drivna förskolor (per den 30/9 -09).

Cirka 45 förskolebarn är barn i behov av särskilt stöd och har åtgärdsprogram.

Cirka 15 % av förskolebarnen på Norrmalm är flerspråkiga enligt enheternas kvalitetsredovisningar.

Lokaler

Förskolorna är med några få undantag belägna i flerbostadshus där man delar utegård med de boende. Under den kraftiga utbyggnad som skett de senaste åren har det varit mycket svårt att etablera nya ändamålsenliga lokaler. Norrmalm är en av de mest tätbebyggda stadsdelarna vilket gör det svårt att hitta markytor för nya förskolor eller tillfälliga lokaler i paviljonger.

Pedagogisk utveckling

Det finns ett väl utvecklat samarbete mellan förskolorna på Norrmalm med bl.a. pedagogiska nätverk och caféer, utbildningar och pedagogiskt forum. Utgångspunkten är att driva den pedagogiska utvecklingen framåt genom att använda den kompetens och de resurser som finns inom stadsdelen.

Verksamhetens mål och bedömningsgrunder

Förvaltningen har i kvalitetsredovisningen för 2009 utgått från hur väl förskolorna uppfyller målen i läroplanen, stadens förskoleplan, kommunfullmäktiges budget och stadsdelsnämndens verksamhetsplan. Bedömningen grundar sig på:

- Stadsdelsförvaltningen brukarundersökning 2009.
- Enheternas kvalitetsredovisningar och tertiärrapporter.
- Självvärdering utifrån ett urval av BRUK- indikatorer.
- Stadens inspektion av Matteus förskolor.
- Den löpande dialogen med enheterna på chefsmöten, pedagogiska forum, verksamhetsuppföljningar etc.
- Särskilda satsningar med att utveckla den pedagogiska utemiljön och arbetet med de flerspråkiga barnen.
- Statistik i BOSKO.
- Barnsäkerhetsarbetet i stadsdelen.
- Utvärdering av de pedagogiska nätverken.

Systematiskt kvalitetsarbete

Förskolorna på Norrmalm är enligt regeringens förordning (1997:702, 2001:649) skyldiga att upprätta en kvalitetsredovisning för verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska vara framåtsyftande och ligga till grund för enhetens utvecklingsarbete och verksamhetsplanering.

Stadsdelsförvaltningen har gjort en samlad bedömning av förskoleverksamheten på Norrmalm utifrån enheternas kvalitetsredovisningar och andra uppföljningar. Den samlade kvalitetsredovisningen för Norrmalms förskolor lämnas över från stadsdelsnämnden till utbildningsnämnden och ligger till grund för stadens gemensamma kvalitetsredovisning för förskola och skola.

Förskolenheterna på Norrmalm har dialoger och stor delaktighet bland medarbetarna i arbetet med verksamhetsplan och utvärdering. Detta sker bland annat vid arbetsplatsträffar, utvärderingsdagar, möten med arbetslag och skriftliga utvärderingar från arbetslagen.

Enheterna har under året börjat arbeta med stadens nya indikator för självvärdering för lärande och utveckling. Fr.o.m. 2010 kommer alla arbetslag att

bedöma sin verksamhet utifrån stadens gemensamma indikator. Indikatorn har arbetats fram för att förskolorna ska bedöma huvudprocessen med barns lärande och inte bara förutsättningarna.

Analys av resultat samt bedömning av måluppfyllelse

Utveckling och lärande

Resultat, bedömning och analys

Förskolornas egna utvärderingar visar att barnen ges goda förutsättningar till utveckling och lärande och att verksamheterna har en hög grad av måluppfyllelse. Detta bekräftas också av årets brukarundersökning och inspektionsrapporten för Matteus förskolor. En viktig faktor är att förskolorna under flera år systematiskt har arbetat utifrån ett utforskande arbetssätt.

Norrmalms förskolor har gett verksamheten en mer pedagogisk inriktning bland annat genom att utveckla den pedagogiska dokumentationen. Förskolebarnen på Norrmalm har tillgång till en pedagogisk miljö med mötesplatser som inspirerar till lek och lärande anpassad efter barnens åldrar.

Omfattande utbildningsinsatser erbjuds pedagogerna bl.a. genom stadsdelens fyra pedagogiska nätverk, högskoleutbildning i pedagogisk dokumentation och olika former av handledning. Alla förskollärare har inom arbetstiden 4-5 timmar per vecka för planering och reflektion.

Verksamheten på förskolorna präglas av en modern barn- och kunskapssyn där utforskandet, nyfikenheten och lusten att lära utgör grunden. Förskolorna arbetar i stor utsträckning med barnen i mindre projektgrupper där varje barn får utrymme att utforska och lära. Barnens lärande dokumenteras regelbundet bland annat i bild, text och portfolio. Enheterna måste dock bli bättre på att synliggöra progressionen i barns lärande genom den pedagogiska dokumentationen.

Personalen arbetar medvetet med att utveckla barnens språk och förmåga att kommunicera med andra. Förskolorna lägger stor vikt vid att stärka barnens identitet och deras förmåga att berätta, reflektera och ge uttryck för sina uppfattningar. Förskolebarnen erbjuds många olika former av kulturaktiviteter både på den egna förskolan och genom besök på olika teatrar, stadsbiblioteket etc.

I årets brukarundersökning är 86 % av föräldrarna mycket nöjda eller ganska nöjda med den stimulans deras barn får för att lära och utvecklas.

Utvecklingsområden

- Utveckla arbetssätt och former för att låta barnen reflektera över den pedagogiska dokumentationen.

- De pedagogiska utemiljöerna i förskolan måste utvecklas ännu mer så att de erbjuder mötesplatser och möjligheter till utveckling och lärande.
- Enheterna måste bli bättre på att synliggöra progressionen i barns lärande genom den pedagogiska dokumentationen.

Normer och värden

Resultat, bedömning och analys

Förskolorna arbetar systematiskt med att stärka barnens självkänsla, att våga stå i centrum och att våga säga ifrån. Alla förskolor har arbetat med att ta fram lika-behandlingsplaner och förankrat dem bland pedagogerna.

Enligt brukarundersökningen är 94 % av föräldrarna mycket eller ganska nöjda med personalens sätt att vara mot barnen. Resultatet beror sannolikt på förskolornas arbete med värdegrunden, hög vuxentäthet och en hög andel välutbildade barnskötare och förskollärare.

Stor vikt läggs också vid säkerheten kring den fysiska miljön. Alla förskolor har barnsäkerhetsombud som träffas regelbundet och alla tillbud/skador anmäls till förvaltningen. Barnsäkerhetsombuden gör regelbundet barnsäkerhetsronder enligt särskild checklista.

Ett stort utvecklingsarbete har genomförts under året för att skapa ett inter-kulturellt förhållningssätt i arbetet med de flerspråkiga barnen. Detta genomsyrar i högre grad än tidigare dialogen med föräldrarna och den dagliga verksamheten.

Enligt enheternas självvärderingar (BRUK) har det systematiska arbetet med barn i behov av särskilt stöd lett till hög måluppfyllelse och att dessa barn inkluderas i den ordinarie verksamheten. Det finns ett väl utvecklat arbetssätt där förskolorna kartlägger barnen genom att arbeta fram ett pedagogiskt utlåtande och sedan ett åtgärdsprogram för att klargöra vilken typ av extra stöd barnet behöver.

Flera förskolor har utvecklat ett systematiskt arbetssätt för att arbeta med genus och jämställdhet. Några enheter bedömer detta som ett fortsatt utvecklingsområde.

Flera förskolor arbetar systematiskt och når hög måluppfyllelse i arbetet med natur, miljö och ekologi. Några av dessa är certifierade enligt Grön flagg. Arbetet behöver dock utvecklas ytterligare på flera förskolor.

Utvecklingsområden

- Genus och jämställdhetsarbetet ska utvecklas för att skapa en medvetenhet på alla förskolor om denna fråga.
- Arbetet med natur, miljö och kretslopp behöver spridas till alla förskolor i stadsdelen.

Barns inflytande

Resultat, bedömning och analys

Både stadens inspektion och enheternas egna utvärderingar visar att Norrmalms förskolor i hög grad når målen för barns inflytande i verksamheten. Barnen har inflytande över sin vardag och kan själva påverka vad de vill göra i stor utsträckning.

Förskolorna arbetar aktivt och medvetet med barninflytande. Personalen är intresserad av och följer upp hur barnen upplever sin vardag. Pedagogerna är lyhörda, medforskande och observerar barnen i till exempel projektarbeten och barnintervjuer. Dessutom har alla förskolor på Norrmalm lagt ner ett stort arbete på att förbättra den pedagogiska inommiljön för att ge barnen möjligheter till egna val. Ett utvecklingsområde är skapa en utemiljö på förskolorna som ger barnen större inflytande.

Utvecklingsområden

- Pedagogerna kan bli bättre på att återkoppla till barnen så att de förstår vad deras önskemål och synpunkter lett fram till. Barn och personal kan också i högre grad planera aktiviteter tillsammans.
- Förskolornas utemiljöer bör utvecklas så att barnen får större möjligheter till olika val

Samverkan

Resultat, bedömning och analys

Enheterna bedömer att man i hög grad lever upp till läroplanens intentioner när det gäller betydelsen av en nära och förtroendefull relation till barnens föräldrar.

Föräldrarna är också i väldigt hög grad nöjda med informationen från pedagogerna på förskolan och utvecklingssamtalen enligt stadens senaste brukarundersökning. När det gäller möjligheter till inflytande och påverkan är det dock fler föräldrar som gett ett lägre omdöme.

En slutsats några förskolor gjort är att ju mer av den pedagogiska dokumentationen som presenteras på till exempel föräldramöten desto mer stärks dialogen och samverkan med föräldrarna.

Förskolornas och föräldrarnas bedömning är att inskolningen och introduktionen till förskolan fungerar mycket bra. Alla förskolor på Norrmalm har börjat använda en föräldraaktiv inskolningsmodell där föräldrarna och barnen är med i verksamheten under hela dagarna.

Utvärderingarna av den nya modellen av inskolning visar att barnen är mer trygga och lugna då inskolningen är avslutad. Personalen upplever också att de får en närmare relation till föräldrarna/familjen som i sin tur får en större insyn i den pedagogiska verksamheten.

Utvecklingsområden

- Förskolorna kommer att utveckla formerna för samverkan och innehållet i det pedagogiska arbetet.
- Förskolorna ska utveckla kommunikationen med föräldrarna bl.a. genom modern informationsteknik.